

بررسی نقش هویت اسلامی در ساخت مسکن و محلات مسکونی

شهرام علمی فرد^۱

چکیده

تاریخ معماری و شهرسازی اسلامی مبین این مطلب است که مسکن و محلات مسکونی علاوه بر ساختار کالبدی خود، مفاهیم و معانی والایی را به همراه داشته است. در شهر اسلامی ضمن پاسخگویی به نیازهای مادی، بستر آرامش معنوی و توجه به نیازهای روحی انسان چون امنیت، عبادت و حیات جمعی نیز فراهم شده و رفتارهای فردی در بطن رفتارهای اجتماعی تعریف و تبیین می‌شد. اما به تبع پیامدهای زندگی مدرن و تغییر در ساختار رفتارهای انسانی، آسیب‌ها و عوامل مخربی مفاهیم زندگی جاری در مسکن و محله را تحت تاثیر و تنزل قرار داد. مقاله‌ی حاضر ضمن مرور مفاهیم ارزشمند زندگی در خانه و محله‌ی اسلامی، آثار و نتایج بی‌توجهی به هویت اسلامی در شهرسازی معاصر را بررسی و تحلیل کرده و دستمایه‌ای برای تقویت مفاهیم والای سکونت ارائه خواهد داد. روش تحقیق، ترکیبی از روش‌های تفسیری-تاریخی و علی و معلولی بوده که با توصیف و تحلیل بیان گردیده است. نتیجه اینکه عوامل مختلفی سبب تنزل کیفیت سکونت در شهرسازی سال‌های اخیر گردیده که از آن جمله می‌توان به کم‌رنگ شدن اصالت و احساس تعلق به خانه و محله، بی‌توجهی به مفهوم حریم در سکونت و تضعیف امنیت در محلات و فقدان آرامش روحی در مسکن اشاره کرد.

کلمات کلیدی: هویت اسلامی، مسکن، محله، شهرسازی اسلامی، سکونت